

INFORMACJA O REALIZACJI KONTRAKTÓW TERYTORIALNYCH W 2014 ROKU

Informacja stanowi wykonanie art. 14r ust. 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 oraz z 2015 r. poz. 349).

Prace związane z negocjacjami i zawarciem Kontraktów Terytorialnych zostały zakończone w grudniu 2014 roku, dlatego też informacja o realizacji Kontraktów Terytorialnych w roku 2014 odnosi się wyłącznie do przebiegu procesu negocjacji i przyjmowania Kontraktów.

I. Przygotowanie stanowisk negocjacyjnych

Podstawą dla przygotowania Kontraktów Terytorialnych były stanowiska negocjacyjne dotyczące zakresu i treści Kontraktu Terytorialnego, w tym celów mających istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz województwa, przygotowywane przez obie strony Kontraktu – rządową i samorządową.

Wykonując przepisy ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, we współpracy z właściwymi ministrami ze względu na zakres Kontraktu, przygotował stanowiska negocjacyjne dla 16 województw. Stanowiska te zostały przedstawione do wiadomości Radzie Ministrów przy piśmie z dnia 5 września 2014 r.

Na poziomie regionalnym, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, analogiczne prace wykonały zarządy poszczególnych województw, przyjmując ostateczne stanowisko negocjacyjne dla danego województwa w drodze uchwały.

Tak wypracowane stanowiska były podstawą do negocjacji pomiędzy stroną rządową i samorządową Kontraktów Terytorialnych dla poszczególnych województw.

II. Proces negocjacji i zatwierdzania KT

Negocjacje Kontraktów Terytorialnych poprzedzone zostały licznymi konsultacjami pomiędzy stroną rządową i samorządową oraz spotkaniami roboczymi, na których omawiane były zakres i treść Kontraktu. Formalne negocjacje między stroną rządową reprezentowaną przez przedstawicieli ministra ds. rozwoju regionalnego oraz stroną samorządową reprezentowaną przez zarządy województw lub ich przedstawicieli, odbyły się w dniach 10-19 września 2014 r.

We wrześniu i październiku 2014 r. Kontrakty Terytorialne były przedmiotem obrad Komitetu Rady Ministrów. Z uwagi na zaproponowane w toku prac KRM, po przeprowadzeniu negocjacji z samorządami województw, zmiany do Kontraktów, konieczne było przeprowadzenie dodatkowych uzgodnień ze stroną samorządową. Zmiany te dotyczyły m.in. zapisów dotyczących zobowiązań stron Kontraktu odnośnie poprawy jakości i dostępności usług z zakresu ochrony zdrowia oraz przedsięwzięć priorytetowych wskazanych w Kontraktach. W większości przypadków zmiany w zapisach Kontraktów w stosunku do tych wynikających z przeprowadzonych negocjacji uzgodniono ze stroną samorządową drogą elektroniczną. W przypadku kilku województw konieczne było przeprowadzenie kolejnej rundy negocjacji- odbyły się one w dniach 10-18 listopada 2014 r. dla województw: pomorskiego, lubelskiego, mazowieckiego, kujawsko-pomorskiego, podkarpackiego. W spotkaniach negocjacyjnych, obok przedstawicieli ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, udział brali przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, których uwagi zgłoszone na etapie KRM wymagały dodatkowych uzgodnień ze stroną samorządową.

Uzgodnione między Stronami oraz rekomendowane przez Komitet Rady Ministrów Kontrakty Terytorialne były sukcesywnie przekazywane pod obrady Rady Ministrów. Po przyjęciu przez Radę Ministrów, Kontrakty były zatwierdzane przez stronę samorządową w trybie wynikającym z ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Następnie Kontrakty były podpisywane przez obie strony. Wykaz zatwierdzonych i podpisanych Kontraktów Terytorialnych przedstawia załącznik do niniejszej informacji.

Równolegle, trwały konsultacje robocze (lipiec-grudzień 2014 r.) z przedstawicielami regionów dotyczące sposobu i warunków dofinansowania regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020, które zostaną wprowadzone do Kontraktów w formie aneksu.

III. Podsumowanie i rekomendacje

1. W mandatach negocjacyjnych oraz w trakcie negocjacji Strona samorządowa przedstawiła oczekiwania w zakresie finansowania przedsięwzięć rozwojowych. Wszystkie potrzeby wynikające z przedstawionych przez województwa

mandatów negocjacyjnych opiewały na ponad 600 mld zł. W większości przypadków oczekiwania te dotyczyły zapotrzebowania na środki pochodzące ze źródeł innych niż budżety jednostek samorządu terytorialnego lub regionalne programy operacyjne, tj. w szczególności środków budżetu państwa, środków krajowych programów operacyjnych.

2. W realizację przedsięwzięć wskazanych w Kontraktach Terytorialnych zaangażowane zostały przede wszystkim fundusze unijne (Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny). Głównymi źródłami finansowania Kontraktów są więc środki perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020, w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych.
3. W niewielkim zakresie zaangażowane zostały w realizację przedsięwzięć wskazanych w KT krajowe środki publiczne inne niż te zaangażowane w realizację programów operacyjnych na lata 2014-2020 obok środków UE. Dotyczy to zarówno środków będących w dyspozycji poszczególnych dysponentów, jak i jednostek samorządu terytorialnego. Jako potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć wskazanych w Kontrakcie wskazano:
 - a. środki będące w gestii ministra właściwego ds. zdrowia w ramach programów wieloletnich realizujących konkretne projekty inwestycyjne, środki Narodowego programu zwalczania chorób nowotworowych, środki Narodowego programu wyrównywania dostępności do profilaktyki i leczenia chorób układu sercowo-naczyniowego POLCARD, środki Programu psychiatrycznej opieki zdrowotnej, środki Narodowego programu rozwoju medycyny transplantacyjnej;
 - b. środki będące w dyspozycji ministra właściwego ds. kultury i dziedzictwa narodowego w ramach programów wieloletnich realizujących konkretne projekty inwestycyjne);
 - c. środki Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.
4. Mając na uwadze zapisy Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego i wskazaną w niej rolę Kontraktów Terytorialnych w kontekście uwzględniania wymiaru terytorialnego przy dystrybucji środków publicznych, zasadne jest większe zaangażowanie środków pozostających w gestii poszczególnych dysponentów w finansowanie przedsięwzięć rozwojowych jakie zostały lub będą w przyszłości uzgodnione w ramach Kontraktów. Należy kontynuować prace nad terytorializacją polityk publicznych, zgodnie z przyjętą przez Radę Ministrów Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego, w celu lepszego dopasowania interwencji publicznej do możliwości i potrzeb poszczególnych regionów. W najbliższym czasie prace te powinny koncentrować się na analizie obecnie obowiązujących zasad dystrybucji środków publicznych oraz określeniu zakresu niezbędnych zmian z uwzględnieniem potencjalnych ryzyk i korzyści wynikających z tych zmian.
5. Pomimo zaangażowania części środków będących w gestii poszczególnych dysponentów, jako możliwych źródeł finansowania, mechanizmy dystrybucji środków publicznych nie zawsze uwzględniają fakt uzgodnienia w Kontraktach Terytorialnych jako kryterium podlegającego ocenie/analizie w ramach oceny przedsięwzięcia pod kątem finansowania.

Konieczne jest zapewnienie przez resorty odpowiedzialne za poszczególne instrumenty finansowania polityki rozwoju (obejmujące zarówno środki unijne jak również inne publiczne środki krajowe) uwzględnienia uzgodnień w zakresie realizacji przedsięwzięć wskazanych w Kontraktach Terytorialnych poprzez:

- a. mechanizm weryfikacji listy projektów wskazanych do objęcia dofinansowaniem w ramach danego instrumentu pod kątem przedsięwzięć wskazanych w Kontraktach , lub
 - b. preferencyjne traktowanie przedsięwzięć ujętych w Kontraktach w ramach warunków wyboru projektów właściwych dla danego instrumentu (np. dodatkowe punkty).
6. Należy podejmować wysiłki w celu wzmocnienia komplementarności przedsięwzięć finansowanych z różnych źródeł, w szczególności tych finansowanych w całości lub z udziałem środków budżetu państwa lub funduszy celowych z przedsięwzięciami finansowanymi z budżetów JST. W przypadku większości przedsięwzięć priorytetowych ujętych w Kontraktach Terytorialnych jako źródło finansowania wskazano krajowe programy operacyjne, środki budżetu państwa lub środki państwowych funduszy celowych, marginalnie wskazując przedsięwzięcia finansowane ze środków będących w gestii jednostek samorządów terytorialnych (są to regionalne programy operacyjne na lata 2014-2020, gdzie środki JST stanowią wkład własny; poza regionalnymi programami operacyjnymi, gdzie środki JST stanowią uzupełnienie środków UE, w Kontraktach nie uwzględniono środków JST nawet jako potencjalnego źródła finansowania). Przy kolejnych zmianach Kontraktów uwzględnienie przedsięwzięć komplementarnych powinno być przedmiotem szczególnej uwagi strony rządowej i samorządowej. Konieczne będzie przy tym większe zaangażowanie resortów odpowiedzialnych za poszczególne działy

w identyfikację przedsięwzięć komplementarnych, których realizacja i finansowanie, spoczywać powinny na stronie samorządowej.

7. W trakcie negocjacji Kontraktów Terytorialnych strona samorządowa podnosiła zasadność dokonania zmian kompetencji w niektórych obszarach, zmian związanych z finansowaniem jednostek samorządu terytorialnego, zmian w systemie obowiązujących regulacji, zmian systemowych związanych z mechanizmami funkcjonującymi w ramach poszczególnych polityki publicznych. Zasadne jest kontynuowanie prac wewnątrz MliR jak i na forum międzyresortowym w zakresie analizy postulowanych przez stronę samorządową zmian, możliwości ich wdrożenia oraz ryzyk i korzyści z tego wynikających.

IV. Planowane działania na 2015 rok

- Wprowadzenie do Kontraktów Terytorialnych zmian i uzupełnień wynikających z zakończenia negocjacji regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 z Komisją Europejską – uzupełnienie Kontraktów o zakres i warunki dofinansowania RPO.
- Przygotowanie informacji szczegółowych na temat wskazanych w Kontraktach przedsięwzięć priorytetowych (zarówno z listy podstawowej jak i warunkowej) i ich uzgodnienie między stroną rządową i samorządową, oraz wynikające z tych uzgodnień zmiany zapisów kontraktów dotyczących przedsięwzięć priorytetowych (zakres możliwych zmian: usunięcie przedsięwzięć, z których strony rezygnują, zmiana tytułu, źródła finansowania lub warunków realizacji przedsięwzięcia, ew. wprowadzenie nowego przedsięwzięcia);
- Wypracowanie mechanizmów premiowania przedsięwzięć wskazanych w Kontraktach w ramach istniejących instrumentów finansowanych ze środków publicznych.